

Богачик Т.С.,
заступник директора з науково-методичної роботи
КЗ «Інститут післядипломної педагогічної освіти
Чернівецької області»,
кандидат історичних наук

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ В НАУКОВО-МЕТОДИЧНІЙ РОБОТІ У 2024/2025 Н.Р.

Сучасні суворі реалії дійсності суттєво порушили усталений алгоритм освітнього процесу. Повномасштабне вторгнення РФ на територію суверенної України завдало непоправної шкоди освітній системі, яка щоденно відчуває освітні втрати та освітні розриви. Відповідно відбулися негативні деформаційні зміни й у науково-методичній роботі – важливій складовій фахового системного зростання педагогічних працівників, що допомагає формуванню та творчому розвитку професійної компетентності педагогів, продукує нові ідеї, технології [2; 4].

Повітряні тривоги, психоемоційне навантаження та зривання освітнього процесу призвели до виключно дистанційного проведення заходів формальної та неформальної освіти в післядипломній освіті в цілому. Відсутність очного спілкування та обміну досвідом на регіональному й територіальному рівнях стали чинниками методичних втрат, які підсилили негативні тенденції сучасної післядипломної освіти, окреслили в таких непростих умовах нові трансформаційні акценти в науково-методичній роботі на всіх рівнях [2].

Перед регіональною післядипломною педагогічною системою постало доволі непросте завдання – забезпечити професійний розвиток педагогів у нових реаліях: знайти нові підходи до організації науково-методичного супроводу освітнього процесу, сформуванню нового формату наставницької підтримки; знайти дієві шляхи подолання методичних втрат.

За таких умов саме науково-методична робота в кожному закладі освіти, на кожному рівні – шкільному, територіальному, регіональному – повинна залишатися результативним процесом супроводу кожного вчителя шляхом саморозвитку та залучення його до різних форм післядипломної освіти задля надання кваліфікованої допомоги, укладання індивідуальної самостійної траєкторії розвитку [3].

З огляду на вищезначене постає ключове завдання для адміністрацій закладів освіти, керівників професійних педагогічних спільнот/формувань усіх рівнів, відповідальних працівників управлінь освітою територіальних громад, Інституту післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області, Центрив професійного розвитку педагогічних працівників по-новому розбудовувати систему взаємопов'язаних дій і заходів, спрямованих на створення оптимальних умов для розвитку та підвищення творчого потенціалу кожного педагога і відповідно вдосконалення освітнього процесу. Оскільки науково-методична робота є цілісною педагогічною системою, яка розвивається сама й забезпечує професійний розвиток педагогів Нової української школи, то найпершим ключовим акцентом у діяльності цих інституцій залишається визначення власної місії, спрямованої на формування міцного «фундаменту» змін у підвищенні результативності педагогічної праці [7].

Відповідно означені вище інституції покликані якісно здійснювати організаційний супровід науково-методичної роботи, у процесі якого важливо всебічно вивчати запити педагогів та з'ясовувати проблеми і труднощі у викладанні всіх освітніх галузей, обговорювати ідеї, визначати етапи діяльності щодо невирішених проблем, окреслювати проміжні цілі для кожного етапу, добирати ефективні методи й технології, координувати діяльність усіх суб'єктів освітнього процесу, аналізувати та апробувати результати. Тому на всіх рівнях ключові акценти у змісті науково-методичної роботи варто спрямувати на підвищення рівня теоретичної та практичної підготовки кожного вчителя, активізацію творчого потенціалу педагогічних колективів, засвоєння й упровадження в практику прогресивних інноваційних освітніх технологій, перспективного педагогічного досвіду.

У ході реалізації загальнообласної проблеми «Формування професійної компетентності педагогічних працівників шляхом інтеграції формальної, неформальної та інформальної освіти» у науково-методичній роботі пріоритетними напрямками у 2024/2025 н.р. визначено:

- науково-методичний супровід професійного розвитку освітян області в умовах впровадження нового Державного стандарту базової середньої освіти та здійснення фахової підтримки педагогів в умовах НУШ;

- забезпечення ефективним та оперативним методичним сервісом педагогічних працівників відповідно до їхніх запитів і потреб;

- проведення методичних заходів на основі діяльнісного та компетентнісного підходів;
- упровадження інноваційного досвіду науково-методичної роботи, оригінальних ідей і технологій з метою інтегрування у практичну педагогічну діяльність;
- підвищення ІКТ-компетентності педагогів із метою ефективної інформатизації освітнього процесу;
- активізація роботи професійних спільнот і творчих груп вчителів з актуальних питань освітнього процесу;
- мотивація педагогічних працівників до активної неперервної інформальної освіти, обґрунтованого вибору форм і змісту підвищення кваліфікації.

Задля надання адресної методичної допомоги педагогам у системі післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області напрацьована дієва практика проведення виїзних та онлайн-методичних студій з актуальних питань науково-методичного супроводу освітнього процесу. Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області відповідно до клопотань територіальних органів управління освітою у 2024/2025 н.р. планує і надалі проводити такі заходи неформальної освіти. Водночас вважаємо за доцільне проведення методичних студій за запитами педагогічних працівників на територіальному рівні з боку ЦПРПП, управлінь освітою територіальних громад (за відсутності ЦПРПП).

Окрім того, відповідно до Положення про неформальну та інформальну освіту керівних та педагогічних працівників закладів освіти Інститутом післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області на подолання зазначених методичних втрат будуть організовуватися та проводитися наступні види неформальної освіти: професійно-спрямовані семінари, майстер-класи, методичні нетворкінги, дайджести, науково-методичні практикуми, конференції, практичні заняття, тренінги, методичні аукціони, трибуни, педагогічні дебати, методичні калейдоскопи та вояжі тощо. Прогнозованими результатами проведення цих заходів передбачено збагачення індивідуального досвіду учасників освітнього процесу, окреслення шляхів формування компетентностей, знань, умінь та навичок; розвиток професійної компетентності педагогічних працівників в умовах модернізації форм і змісту освіти [2]. Тому доцільно широко залучати педагогічних працівників

територіальних громад до участі в таких заходах, практикувати проведення івентів зазначеного формату на різних рівнях.

Для ефективної реалізації вищезазначених напрямів у науково-методичній роботі та відповідних завдань важливою залишається діяльність професійних спільнот педагогічних працівників, що є самостійними формами організації науково-методичної роботи та об'єднують учителів, які працюють за визначеною фаховою проблематикою [1; 2]. Необхідно, щоб уся робота методичних спільнот була пронизана практичною спрямованістю. Тому керівникам територіальних і шкільних професійних спільнот необхідно творчо й обгрунтовано підійти до підбору тем, над якими професійні формування працюватимуть упродовж навчального року. Зауважимо, що залишається незмінною традиційна вимога щодо планування роботи на рік. Важливо, щоб поряд з питаннями конкретно-методичного характеру були визначені питання психології школярів, проблеми дидактики уроку, ключові питання з окремих напрямів модернізації змісту освіти тощо. Адже без цих питань сучасний учитель не зможе повною мірою забезпечити високу якість знань, умінь і навичок учнів [8].

Тематикою засідань професійних спільнот орієнтовно можуть стати наступні питання:

- формування і розвиток творчого потенціалу й можливостей учнів шляхом впровадження інноваційних технологій в освітній процес;
- підвищення ефективності освітнього процесу на засадах компетентнісного підходу шляхом впровадження інформаційних технологій;
- методичні прийоми моделювання сучасного уроку в умовах реалізації Концепції Нової української школи та впровадження Державного стандарту базової середньої освіти;
- підвищення мотивації учнів до вивчення предметів природничо-математичного циклу через упровадження STEM-технологій в освітній процес;
- сучасний урок як засіб формування конкурентоспроможної особистості;
- формування ключових і предметних компетентностей учнів шляхом ефективного поєднання традиційних й інноваційних форм організації освітньої діяльності учнів;
- розвиток творчого потенціалу педагогів та учнів – важлива умова якісної організації освітнього процесу;

- акмеологічний підхід як умова креативної самореалізації та підвищення ефективності освітнього процесу;

- реалізація сучасних педагогічних технологій освіти на засадах компетентнісного підходу в контексті положень Нової української школи;

- інноваційна грамотність педагога як умова розвитку його професіоналізму тощо [8; 9, с. 45-55].

Засідання професійних спільнот можуть проходити у форматі круглих столів, методичних сесій, практикумів, тренінгів, воркшопів, майстер-класів, методичних дебатів, методичних панорам тощо. Важливою умовою їхнього проведення має стати спрямованість на оволодіння вчителів новими знаннями, методами, технологіями, які дозволять перебудувати освітній процес відповідно до нових вимог і підходів.

З метою налагодження ефективних шляхів науково-методичного супроводу впровадження НУШ у базовій середній освіті рекомендується продовження функціонування динамічних творчих груп учителів, які викладають у 5-7-х класах закладів освіти. Такі формування педагогів створюються відповідно до чинної нормативно-правової бази і працюють над обраними методичними проблемами. Для спільної координації дій у викладанні предметів за кожною освітньою галуззю НУШ члени динамічних груп обговорюють особливості організації освітнього процесу та оцінювання учнів, теоретико-методологічні засади НУШ, ключові питання щодо подолання прогалів у знаннях, недосягнення учнівством очікуваних результатів навчання, що визначені освітніми програмами тощо [1].

При плануванні роботи та проведенні засідань динамічних творчих груп у нагоді може стати рубрика, розміщена на інформаційному сайті ІШПОЧО «НУШ. Навчально-методичне забезпечення», де укладені плани роботи обласних динамічних творчих груп НУШ, презентовано напрацьований методичний і дидактичний матеріал, регіональний електронний репозитарій практичних педагогічних ідей з методики викладання навчальних предметів за освітніми галузями, що допомагають педагогам ліквідувати навчальні втрати учнівства та презентують практичну складову викладання у 5-6 класах [1].

З урахуванням об'єктивної різниці в рівнях професійної компетенції та з метою підвищення педагогічної майстерності в закладах освіти та територіальних громадах можуть бути створені шкільні або

територіальні динамічні групи: «Школа вищої педагогічної майстерності» та «Школа вдосконалення майстерності», робота кожної з яких організовується диференційовано. Зокрема учасниками «Школи вищої педагогічної майстерності» можуть стати педагоги вищої категорії та з педагогічними званнями, які є керівниками професійних спільнот або школи становлення молодого вчителя. Зміст роботи цієї групи – розробка індивідуальних проєктів, створення авторських програм і посібників, напрацювання методичних рекомендацій і порад тощо.

«Школа вдосконалення майстерності» може об'єднати вчителів I та II кваліфікаційних категорій, які бажають працювати творчо, але відчують труднощі в роботі. Планом роботи цієї групи може бути передбачено аналіз та вивчення ускладнень у роботі, організація самоосвіти, тренувальні практичні заняття (фрагменти відкритих уроків, ділові ігри, семінари-практикуми тощо) з метою набуття особистісного досвіду роботи, визначення перспектив [8].

Важливо, щоб серед форм методичної роботи на всіх рівнях практикувалися творчі звіти вищезазначених методичних формувань, що дасть можливість визначити творчий потенціал педагогів, їхнє професійне зростання та компетентність, сприятиме пропаганді та обміну досвідом.

Необхідною колективною формою науково-методичної роботи в кожному закладі освіти є психолого-педагогічні консилиуми з питань адаптації учнів 1-х, 5-х і 10-х класів, на яких проходить активне обговорення успіхів і труднощів адаптаційного періоду в межах кожної вікової категорії. Тематика їхніх засідань може бути такою: «Створення оптимальних умов для адаптації учнів до навчання у школі»; «Проблеми адаптаційного періоду п'ятикласників. Створення оптимальних умов для взаємної адаптації вчителя та учнів під час переходу з 4-го в 5-й клас» тощо.

Актуальні питання професійного розвитку педагогів та формування їхньої фахової компетентності в умовах сучасних викликів і загроз мають стати ключовими на різнопланових за тематикою та формами проведення засіданнях педагогічних рад у кожному закладі освіти. Зокрема, заслуговує на увагу інноваційний досвід проведення педагогічної ради у форматі коучингу «Педагогічна майстерність або особистісне зростання вчителя», педради-воркшопу «Сучасні педагогічні технології», педради-круглого столу «Інноватика в сучасній освіті», педради-методичного аукціону педагогічних ідей «Педагогіка

життєтворчості на практиці: скарби педагогічної майстерності» тощо [9, с. 7].

Одним з пріоритетних завдань науково-методичної роботи залишається інформальна освіта, яка передбачає підвищення професійної майстерності вчителя шляхом самоосвітньої діяльності, самовдосконалення та фахового зростання. Тому пріоритетне завдання адміністрацій закладів освіти, керівників шкільних і територіальних професійних педагогічних спільнот і ЦПРПП – допомогти педагогічним працівникам у реалізації актуальних завдань розвитку, вдосконалення і підвищення професійної майстерності та рівня психологічної підготовки [9, с. 41]. Відповідно в розділі плану роботи «Методична робота» варто відобразити, окрім колективних форм роботи, й індивідуальні форми: самоосвітню діяльність, методичне консультування тощо.

Пріоритетним завданням залишається підвищення загальнодидактичного, науково-методичного та професійного рівня педагогів, координація розвитку педагогічної ініціативи. У цьому контексті особливої уваги потребує пропаганда досвіду та професійної майстерності переможців та учасників усіх турів Всеукраїнського конкурсу «Учитель року», який стимулює розвиток творчого потенціалу освітян. Цьогоріч, у 2024/2025 н.р., він проходитиме в таких номінаціях: «Зарубіжна література», «Історія», «Трудове навчання», «Хімія». Реєстрація учасників уже традиційно відбуватиметься на сайті Всеукраїнського конкурсу впродовж 23 вересня - 14 жовтня 2024 р. [6].

Підсумовуючи вищевикладене, підкреслимо, що непрості виклики сьогодення, впливаючи на зміну концептуальних освітніх орієнтирів, ставлять нові ключові акценти в науково-методичній роботі. Проте незмінною вимогою залишається здійснення ефективного системного науково-методичного супроводу формування та зростання конкурентоспроможного та креативного педагога НУШ, який потребує фахової підтримки на шкільному та територіальному рівнях.

Список використаних джерел та літератури

1. Богачик Т.С. Науково-методичний супровід реалізації НУШ: регіональна практика. *Адаптаційний цикл базової середньої освіти: перші підсумки: А28 зб. матеріалів Всеукр. круглого столу, 23 травня 2024 р. / КЗ «Житомирський ОІППО» ЖОР; Івано-Франків. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти; Наук.-метод. центр департаменту освіти*

Житомир. міськ. ради та ін. Житомир : КЗ «Житомирський ОППО» ЖОР, 2024. С.27-31.

2. Богачик Т.С. Трансформаційні зміни у науково-методичній роботі в умовах подолання освітніх втрат. *VIII Усеукраїнська науково-практична конференція «Інноваційні технології розвитку особистісно-професійної компетентності педагогів в умовах післядипломної освіти»*. Суми, 28 травня 2024 р.

3. Богачик Т.С. Науково-методичний супровід освітнього процесу у сучасних умовах безпекових викликів. *Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу та викладання навчальних предметів у закладах освіти Чернівецької області у 2023/2024 н.р.: інформаційно-методичний збірник / редколегія: Куриш Н.К., Богачик Т.С., Голева А.О., Тащук Ю.Ю.* Чернівці : Технодрук, 2023. С. 17-25.

4. Локшина О. Освіта в реаліях війни: орієнтири міжнародної спільноти: оглядове видання. НАПН України, Інститут педагогіки НАПН України. Київ : Педагогічна думка. URL: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2022/08/Education_and_war_book_NEW1.pdf (дата звернення: 10.06.2024).

5. Навчально-методичне забезпечення НУШ базової середньої освіти. Інформаційний сайт Інституту післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області. URL: http://ippobuk.cv.ua/?page_id=9803 (дата звернення: 10.06.2024).

6. Нормативно-правова база. Накази МОН. Інформаційний сайт Інституту післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області. URL: https://drive.google.com/file/d/186--1yUY0xw_D-m5XY06-7F89fpNip2b/view (дата звернення: 10.06.2024).

7. Сорочан Т.М. Методична робота: підготовка вчителів до реалізації концепції «Нова українська школа». URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/710731/1/Сорочан_МЕТОДИСТ_05.pdf (дата звернення: 10.06.2024).

8. Співакова І.Б. Інноваційна модель методичної роботи ліцею в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа». URL: <http://klovsky77.com.ua/23-naukova-robota/220--%D1%96-%D0%B1> (дата звернення: 10.06.2024).

9. Пригодій Т.М. Упровадження інноваційних форм методичної роботи у діяльність закладу загальної середньої освіти. Методичні рекомендації. Чернігів, 2021. 55 с.